

2.2.3. Pomoc materialna dla uczniów

Pomoc materialna dla uczniów z najbiedniejszych rodzin ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych i umożliwienie im lepszego startu w dorosłe życie. Celem tych działań jest także zapobieganie podziałowi uczniów ze względu na sytuację materialną oraz stworzenie im możliwości równego uczestnictwa w życiu społeczności szkolnej. W ramach pomocy materialnej dla uczniów, którzy znajdowali się w trudnej sytuacji materialnej, wypłacano stypendia szkolne. Zasady uzyskania pomocy zostały uregulowane w Regulaminie udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Trzcinica, który uchwaliła Rada Gminy. Zestawienie kwotowe pomocy materialnej dla uczniów wypłaconej w latach 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Pomoc materialna dla uczniów w latach 2010-2012

ROK	LICZBA UCZNIÓW OTRZYMUJĄCYCH ŚWIADCZENIE	KWOTA WYPŁACONEGO ŚWIADCZENIA
2010	101	29.666,96
2011	79	23.618,08
2012	79	23.074,29
Razem:	259	76.359,33

Źródło: Dane Urzędu Gminy Trzcinica

2.3. Projekty unijne.

2.3.1. Projekt Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Program Aktywności Społecznej w Gminie Trzcinica”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcinicy od 2010 r. realizuje projekt systemowy „Program Aktywności Społecznej w Gminie Trzcinica” współfinansowany ze środków europejskiego funduszu społecznego. Celem projektu jest wsparcie osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo. Nabyta wiedza i umiejętności pozwalają odważnie odnaleźć się w środowisku w celu poszukiwania pracy.

W ramach projektu w roku 2010 w kursach zawodowych oraz innych formach wsparcia wzięły udział 4 kobiety bezrobotne i nieaktywne zawodowo, w roku 2011 również 4 kobiety, a w roku 2012 - 7 kobiet. Realizacja projektu polega na wypełnianiu zadań zaplanowanych we wniosku o dofinansowanie:

Zadanie I – Aktywna integracja, w ramach tego zadania podpisywane są kontrakty socjalne w Beneficjentami Ostatecznymi projektu, każdy uczestnik zostaje objęty 3 formami aktywnej integracji, w tym przypadku są to instrumenty integracji społecznej, instrumenty aktywizacji edukacyjnej i zawodowej. Instrumenty aktywnej integracji realizuje zewnętrzna firma szkoleniowa.

Zadanie II – Praca Socjalna, w ramach tego zadania zatrudniony jest Pracownik Socjalny, który jest odpowiedzialny za realizację projektu, ale także wypełnia zakres obowiązków wynikający z ustawy o pomocy społecznej.

Zadanie III – Zasiłki i pomoc w naturze – w ramach tego zadania wypłacane są zasiłki celowe i okresowe dla Beneficjentów Ostatecznych projektu. Jest to wkład własny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Zadanie IV - Działania o charakterze środowiskowym – w ramach tego zadania organizowane są wyjazdy dla Beneficjentów Ostatecznych projektu oraz osób związanych z realizacją projektu.

Zadanie VI – Zarządzanie projektem – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzcinicy jest również Koordynatorem projektu, czuwa nad bieżącą realizacją projektu, pilnuje budżetu i harmonogramu, a także zajmuje się bieżącymi problemami wynikającymi podczas realizacji projektu. Prowadzi stałą współpracę z pracownikiem socjalnym zatrudnionym w ramach projektu, a także księgową, która jest odpowiedzialna za sprawy finansowo-księgowe projektu.

Tabela 13. Środki finansowe na realizację projektu w latach 2010-2012

Rok	UE (85%)	BP (4,5%)	Wkład własny (10,5%)	Razem
2010	60.589,02	3.207,65	7.486,56	71.283,23
2011	57.172,48	3.026,78	7.108,76	67.308,02
2012	83.093,31	4.399,06	10.216,16	97.708,53

Źródło: sprawozdania własne GOPS

2.3.2. Projekt Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki pn. „Przedszkole marzeń”.

Projekt stanowi odpowiedź na potrzeby Gminy w zakresie upowszechniania edukacji przedszkolnej. Gmina Trzcinica realizuje projekt nr POKL.09.01.01-30-035/13 „Przedszkole marzeń”, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, poddziałanie 9.1.1.Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej.

W ramach projektu od 1 września 2013 r. zostały utworzone 2 oddziały przedszkolne dla dzieci 3-4 letnich (1 w ZS w Trzcinicy i 1 w ZS w Laskach), zakupione wyposażenie sal dydaktycznych, pomoce dydaktyczne, materiały do zajęć oraz zatrudniona kadra nauczycielska i pomoc przedszkolna.

Oddziały przedszkolne czynne są 8 godzin, a w ramach zajęć realizowana jest podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz zajęcia dodatkowe takie jak: nauka języka angielskiego, zajęcia artystyczne, logopedyczne, ruchowe oraz zajęcia opiekuńczo-wychowawcze. Zajęcia w oddziałach są bezpłatne. Wsparciem zostanie objętych 75 dzieci w wieku 3-4 lat. Projekt realizowany jest od 1 września 2013 r. do 30 czerwca 2015 r.

Kwota dofinansowania wynosi 555.433,40 zł.

Zgony	49
Przyrost naturalny	+15
Wymeldowania	51
Zameldowania	37
Saldo migracyjne	-14

Źródło: Dane z ewidencji Urzędu Stanu Cywilnego w Trzcinicy

Na przestrzeni minionych lat struktura demograficzna mieszkańców gminy Trzcinica nie ulegała zbyt dużym zmianom. Należy mieć na uwadze, że w niedalekiej przyszłości znaczna grupa mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilą oni grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Gmina Trzcinica jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Zachodzące przemiany społeczno-gospodarcze zmieniają charakter gminy z rolniczego na rolniczo-gospodarczo-usługowy. Następuje stopniowy i stały odpływ czynnych zawodowo mieszkańców do innych branż zwłaszcza związanych z przemysłem meblarskim. Część z nich dojeżdża do pracy do pobliskich miejscowości (Mroczeń, Baranów, Kępno), natomiast część znajduje zatrudnienie na miejscu.

2. Kwestie społeczne.

2.1. Bezdomność.

Bezdomność, z uwagi na skalę zjawiska, jego złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki, jest kwestią społeczną o znaczeniu i zasięgu globalnym, mającym specyficzne, regionalne i lokalne uwarunkowania. Bezdomność warunkują liczne przyczyny, do których należy zaliczyć przede wszystkim:

- a) rozpad rodziny, a więc zerwanie więzi formalnych, psychologicznych i społecznych oraz brak możliwości spełniania przez rodzinę jej podstawowych funkcji,
- b) pogłębiające się ubóstwo pewnych warstw społecznych,
- c) eksmisje, prawny nakaz opuszczenia lokalu, spowodowany w większości przypadków zadłużeniem z tytułu opłat czynszowych,
- d) opuszczenie zakładu karnego przy jednoczesnym braku możliwości powrotu do mieszkania,
- e) brak stałych dochodów i stałego źródła utrzymania,

Część diagnostyczna.

Niniejszy rozdział przedstawia diagnozę problemów pomocy społecznej na terenie gminy Trzcinica, którą prezentujemy w formie opisu problemów w funkcjonowaniu systemu pomocy w gminie, przedstawieniu pozytywnych i negatywnych stron pomocy społecznej, prezentacji zjawisk społecznych występujących na terenie gminy w formie tabel i wykresów.

ROZDZIAŁ II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY TRZCINICA.

1. Charakterystyka gminy.

1.1. Położenie, powierzchnia.

Gmina Trzcinica jest jedną z siedmiu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu kępińskiego. Do gminy, oprócz Trzciny, będącej siedzibą władz gminy, należy 8 sołectw: Trzcina, Aniołka I, Kuźnica Trzcńska, Laski, Piotrówka, Pomiany, Smardze, Wodziczna. Trzcina jest gminą wiejską położoną na Wzniesieniach Trzcńsko-Mikorzyńskich, w południowej części województwa wielkopolskiego i graniczy od północy z gminą Baranów, od zachodu z gminą Rychtal, od wschodu z gminą Łęka Opatowska, od południa z gminami Wołczyn i Byczyna (woj. opolskie). Przez gminę przebiega odcinek drogi krajowej nr 39 Brzeg - Kępno przez Namysłów. Trzcina leży w odległości 16 km na południe od Kępna. Przez teren gminy przepływa rzeka Pomianka – dopływ rzeki Proсны. Gmina Trzcina zajmuje powierzchnię 75,14 km², co stanowi 12% powierzchni powiatu.

1.2 Turystyka.

Gmina Trzcina jest gminą o znacznych walorach turystyczno-rekreacyjnych. Znajdują się tutaj ciekawe zabytki architektury, jednak jej głównym atutem są rozległe lasy. Dodatkowo, brak w pobliżu dużych zakładów przemysłowych, zanieczyszczających środowisko naturalne sprawia, że Gmina jest uważana za obszar czysty ekologicznie. Wszystkie te czynniki decydują o korzystnych uwarunkowaniach Gminy do rozwoju turystyki i rekreacji, zwłaszcza agroturystyki. Przez teren gminy Trzcina przebiega żółty szlak turystyczny P-507. Ma on długość 150 km, a jego trasa jest wyznaczona miejscowościami: Pleszew, Gołuchów, Kotłów, Mikstat, Ostrzeszów, Kępno, Mroczeń, Gole k/Siemianic. Na obszarze Gminy oznakowano odcinek od Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Laskach, przez miejscowości Smardze i Laski, do granicy z gminą Łęka Opatowska. Trasa szlaku łączy się ze szlakiem turystycznym biegnącym po terenie uroczyska „Siemianice” przez Mariankę Siemieńską do Rakowa. Przechodzi w pobliżu rezerwatu „Stara buczyna w Rakowie”, rezerwatu „Ols w dolinie Pomianki” oraz rezerwatu „Las łęgowy w dolinie Pomianki”.

1.3. Ochrona zdrowia.

Mieszkańcy gminy Trzcina mają zapewnioną opiekę zdrowotną w dwóch przychodniach lekarzy rodzinnych. W Trzciny funkcjonuje „Primus” S.C. Niepubliczny

Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej, a w Laskach Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska.

Z danych pozyskanych z ośrodków zdrowia wynikają problemy zdrowotne mieszkańców gminy Trzcinica, które przedstawia poniższa tabela:

Tabela 14. Problemy zdrowotne osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży do 19. roku życia na terenie Gminy Trzcinica w 2012 roku:

Rodzaj schorzeń	Liczba dzieci i młodzieży do 19. roku życia	Dorośli
Gruźlica	0	1
Nowotwory	0	10
Choroby tarczycy	2	12
Cukrzyca	0	74
Niedokrwistość	0	23
Choroby obwodowego układu nerwowego	4	123
Choroby układu krążenia w tym:		
▲ przewlekła choroba reumatyczna	2	23
▲ choroba nadciśnieniowa	11	170
▲ choroba naczyń mózgowych	0	83
▲ niedokrwienność serca	0	136
▲ przebyty zawał serca	0	15
Przewlekłe choroby układu trawiennego	0	89
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	0	9
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	17	49
Przewlekły nieżyt oskrzeli	0	60
Otyłość	76	28

Według informacji które przedstawiła Maria Lentas prowadząca Indywidualną Specjalistyczną Praktykę Lekarską w Laskach, obejmuje opieką 2100 mieszkańców gminy, gdzie 600 mieszkańców to dzieci do 19 roku życia. Z prowadzonych badań w latach 2011-

2013 wynika, że w grupie dzieci w wieku 7-11 lat istnieje podwyższone ryzyko sercowo-naczyniowe u około 63% dzieci. Najistotniejsze przyczynami tego stanu rzeczy są: biernie palenie dzieci (60,7%), zaburzenia lipidowe (44,9%), nadwaga i otyłość (40,4%). Jeżeli chodzi o dorosłych z 1500 osób to około 500 osób jest leczonych z powodu cukrzycy i chorób układu krążenia.

1.4. Mieszkalnictwo.

Na terenie gminy występuje indywidualne budownictwo jednorodzinne, zagrodowe oraz budownictwo wielorodzinne. Budownictwo wielorodzinne związane jest głównie z nieistniejącym już Państwowym Gospodarstwem Rolnym w Laskach. Największym ośrodkami mieszkaniowymi są wsie Trzcinica oraz Laski, które na koniec 2012 r. zamieszkiwało odpowiednio 1.151 i 1.280 osób. Zabudowa gospodarcza jest charakterystyczna szczególnie dla wsi Wodziczna, Kuźnica Trzcńska, Pomiany, Piotrówka i Smardze. Na terenie gminy, szczególnie w Laskach i Trzcinicy, zauważono dynamiczny wzrost budowy domów jednorodzinnych. Stan techniczny obiektów jest na ogół dobry.

Mieszkańcy gminy mogą występować do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzcinicy z wnioskami o przyznanie dodatków mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- 1) najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
- 2) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- 3) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- 4) innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- 5) osobom zajmującym lokal bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

W tabeli poniżej zestawiono kwoty dodatków mieszkaniowych wypłaconych w latach 2010-2012 wraz z liczbą rodzin, którym te świadczenia przyznano.

Tabela 15. Dodatki mieszkaniowe wypłacone w latach 2010-2012

Rok	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota
2010	37	391	66.559,51 zł
2011	38	391	68.223,74 zł
2012	37	338	64.947,69 zł

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzcinicy

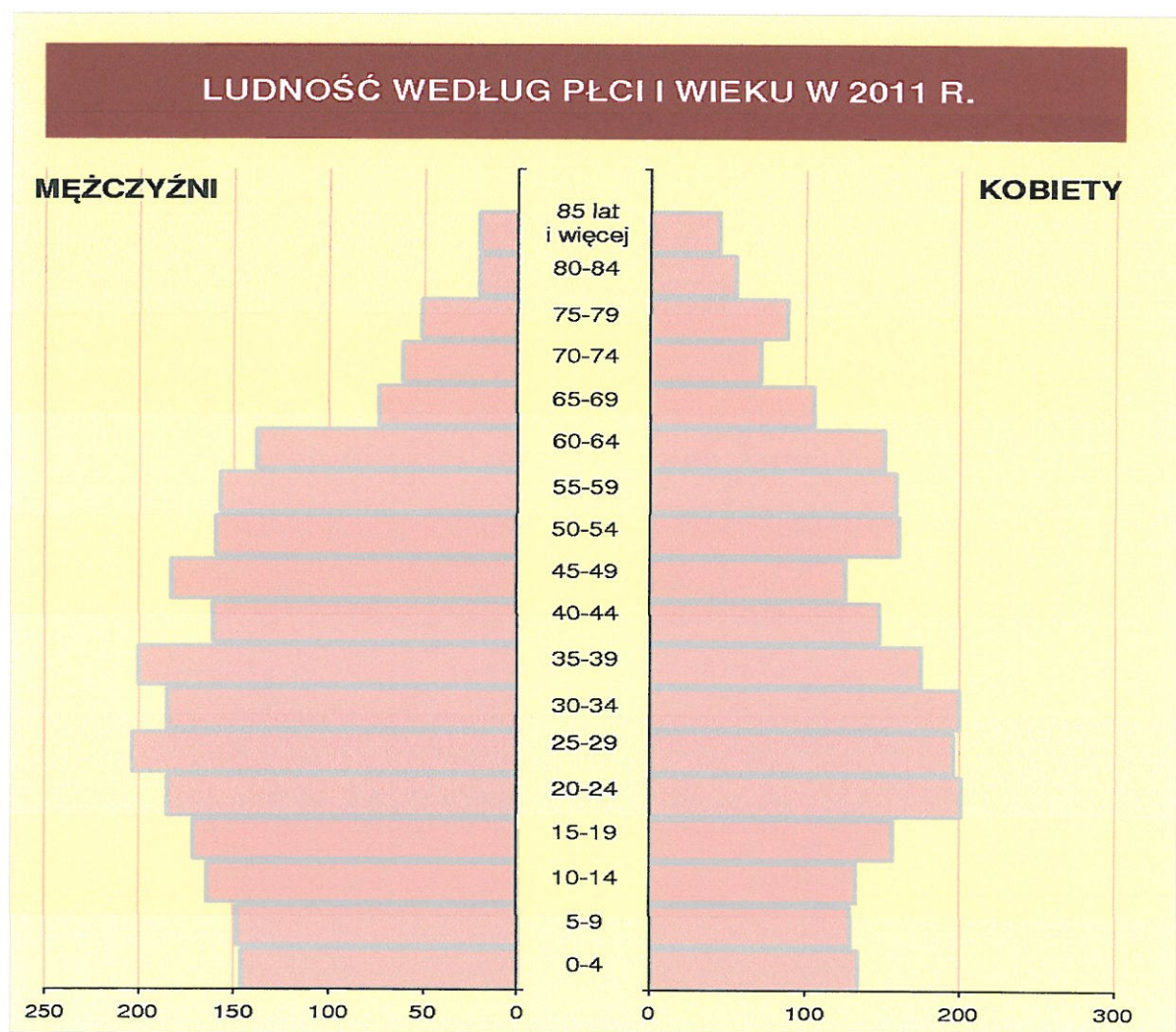

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Pracownicy pedagogiczni (łączna liczba etatów)	Pracownicy administracyjni i obsługa (łączna liczba etatów)
	RAZEM	260	19,45	8,75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Szkół w Laskach

1.6. Ludność.

Liczba ludności na dzień 31.12.2011 r. wynosiła 4861 mieszkańców, w tym: mężczyźni 2428 i kobiety 2433. Podział ludności gminy ze względu na płeć oraz poszczególne grupy wiekowe w 2011 r. przedstawia poniższy wykres:

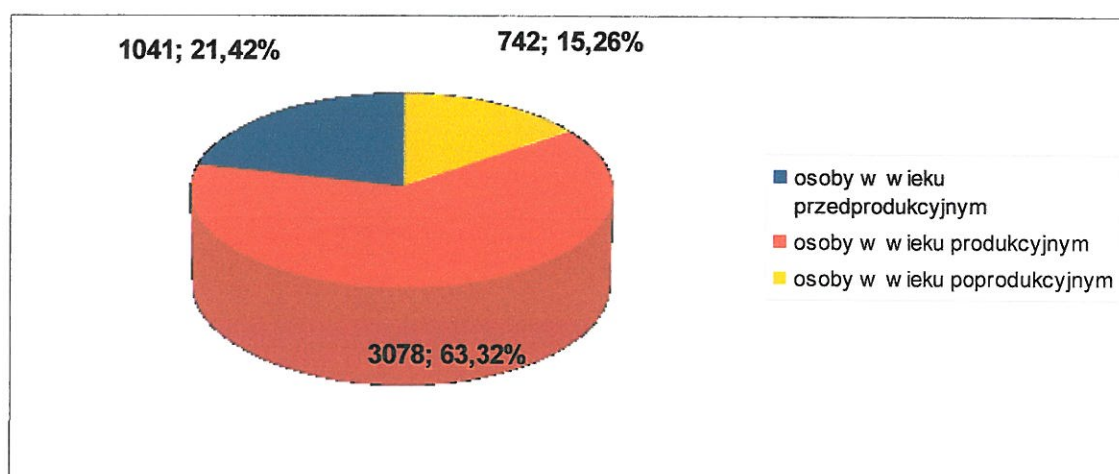
Wykres 7. Ludność gminy Trzcinnica według płci i wieku w 2011 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych: www.stat.gov.pl/bdl

Z powyższego wykresu wynika, że największą liczbę mieszkańców gminy stanowi grupa osób w przedziale 20-24 lat (386 osób) oraz 25-29 (399 osób).

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Trzcinica na dzień 31.12.2011 r. przedstawiała się następująco: ogółem na 4861 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym gminę zamieszkiwało 1041 mieszkańców, w wieku produkcyjnym 3078 mieszkańców, a w wieku poprodukcyjnym 742 mieszkańców. Podział ten przedstawia wykres zamieszczony poniżej:

Wykres 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej),

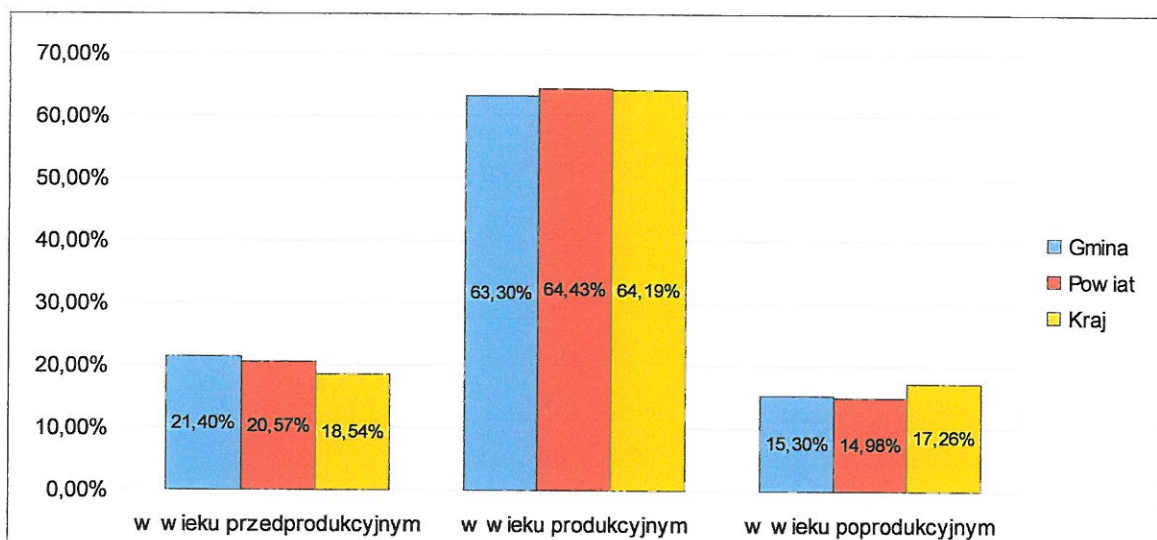

produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Trzcinica na dzień 31.12.2011 roku

Źródło: Dane Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań w 2011r.

Strukturę wiekową mieszkańców gminy Trzcinica na tle powiatu kępińskiego oraz całego kraju przedstawia kolejny wykres:

Wykres 9. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Trzcinica na dzień 31.12.2011 r. w porównaniu z powiatem i krajem (dane w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań 2011 r.

Tabela 18. Struktura ludności Gminy Trzcinica z uwzględnieniem wieku mieszkańców w latach 2010-2012

Wiek mieszkańców w latach	2010 r.		2011 r.		2012 r.	
	Liczba osób	Odsetek	Liczba osób	Odsetek	Liczba osób	Odsetek
ogółem	4.860		4.880		4.862	
0 - 6	378	8%	383	8%	393	8%
7 - 18	737	16%	721	15%	694	15%
Kobiety 18 - 60	1.480	31%	1.467	30%	1.401	29%
Mężczyźni 18 - 65	1.563	33%	1.590	33%	1.618	34%
Osoby powyżej 65 roku życia	545	12%	547	12%	614	13%

Źródło: Dane z ewidencji Urzędu Stanu Cywilnego w Trzciniczy

Tabela 19. Struktura przyrostu naturalnego i saldo migracji w gminie w 2012 r.

Urodzenia	64
-----------	----

- f) przemoc w rodzinie,
- g) konflikty spowodowane brakiem tolerancji społecznej,
- h) uzależnienia,
- i) brak schronienia spowodowany: opuszczeniem Domu Dziecka, opuszczeniem szpitala psychiatrycznego,
- j) uchodźstwo.

Działania o charakterze profilaktycznym w gminie winny być skierowane między innymi do następujących osób i grup społecznych:

- a) osób i rodzin zagrożonych eksmisją,
- b) wychowanków opuszczających Domy Dziecka,
- c) osób opuszczających zakłady karne,
- d) środowisk patologicznych,
- e) innych grup szczególnie zagrożonych bezdomnością.

Zapewnienie schronienia należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i wynika z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku. o pomocy społecznej (tj. z 2012 r. Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.)

2.2. Ubóstwo.

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących czynników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest czynnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Ubóstwo jest zatem zjawiskiem powszechnym i niebezpiecznym, co gorsze obecnie obserwuje się szereg zmian, które ciągle je pogłębiają i poszerzają.

Zbyt długie pozostawanie bezrobotnym niesie ze sobą wiele zagrożeń, z których najpoważniejsze to ubóstwo, gdyż dotyka ono bezpośrednio bezrobotnego oraz całą jego rodzinę. Tak w krajach bogatych, jak i biednych stanowi to problem polityczny, a różnica polega na sposobie walki z tym negatywnym zjawiskiem. Obecny system gospodarczy w Polsce bardziej sprzyja wzrostowi liczby ludzi biednych niż bogatych. Ludzi biednych najwięcej jest wśród osób niepracujących: bezrobotnych, emerytów, rencistów.

Granice ubóstwa wyznaczało zawsze minimum socjalne tzn. koszyk dóbr i usług tak obliczony, by pozwalał na bardzo skromną egzystencję. Ustawowa granica ubóstwa zwana jest progiem interwencji socjalnej, czyli wyznaczonej kwotami, od których przysługują zasiłki od gminy bądź państwa. W Polsce minimum socjalne szacowane jest przez Instytut Pracy

i Spraw Socjalnych. Polskie ubóstwo charakteryzuje się szczególną strukturą. Dotyka ono nie tylko bezrobotnych, lecz również osoby pracujące i zarabiające, w szczególności: pracowników najemnych we wszystkich sektorach, rolników, rzemieślników, jak również emerytów i rencistów.

Za ubóstwo uważa się warunki materialne nie zapewniające zaspokajania podstawowych potrzeb, uważanych za niezbędne. Wśród wielu przyczyn powstawania ubóstwa należy zwrócić uwagę na bezrobocie, bezdomność, brak wykształcenia lub niski jego poziom, brak komunikacji społecznej, niewłaściwą i niewystarczającą ochronę socjalną, nadmierne zadłużenie rodzin. Poniżej minimum socjalnego żyło w ostatnich latach od kilku do kilkunastu procent ludności. W najtrudniejszej sytuacji w badanych latach w gminie Trzcinica pozostawały rodziny, dla których podstawą utrzymania były świadczenia społeczne. Ponadto utrzymało się też zjawisko częstego zagrożenia ubóstwem ludzi młodych, głównie z rodzin wielodzietnych. Głębokie ubóstwo związane było z bezrobociem, zwłaszcza przy niskim poziomie wykształcenia wraz z wielodzietnością.

2.3. Bezrobocie.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia ukrytego oraz powszechności pracy tzw. „na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci: dezintegracji rodziny, zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny, zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy przy wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Na koniec 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kępnie zarejestrowanych było 116 mieszkańców Gminy Trzcinica ze zróżnicowanym czasem pozostawania bez pracy.

Tabela 20. Czas pozostawania bez zatrudnienia w miesiącach w latach 2010-2012

Czas bez zatrudnienia w miesiącach	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Do 1	17	11	9
1 – 3	34	33	36

3 – 6	32	38	15
6 – 12	19	24	14
12 - 24	18	22	28
Powyżej 24	3	10	14
Razem	123	138	116

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Kępnie

W porównaniu do lat poprzednich można zaobserwować nieznaczny spadek osób bezrobotnych. Spośród bezrobotnych będących zarejestrowanych w 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kępnie 42 to osoby długotrwale bezrobotne co stanowi 36% ogółu zarejestrowanych mieszkańców gminy Trzcinica. Najwięcej bezrobotnych jest w przedziale wiekowym 18-24 lat – jest to 35 osób, co stanowi 30% ogółu zarejestrowanych.

Tabela 21. Wiek zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2010-2012

Przedział wiekowy bezrobotnych w latach	2010 r.	2011 r.	2012 r.
18-24	42	59	35
25-34	33	29	26
35-44	16	21	21
45-54	21	16	20
55-59	8	10	11
60-64 lat	3	3	3

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Kępnie

Wśród zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kępnie mieszkańców gminy Trzcinica występuje również zróżnicowanie pod względem wykształcenia oraz stażu pracy osób bezrobotnych.

Tabela 22. Wykształcenie zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2010-2012

Rok	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
2010	7	34	12	40	30
2011	8	38	13	47	32
2012	7	27	14	40	28

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Kępnie

Tabela 23. Staż pracy zarejestrowanych bezrobotnych w latach w okresie 2010-2012

Rok	Brak stażu	Do 1 roku	1-5	5-10	10-20	20-30	30 lat i więcej
2010	17	22	28	18	16	14	8

2011	19	31	38	18	13	11	8
2012	11	23	33	15	16	11	7

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Kępnie

W 2012 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, tj. 34% ogółu zarejestrowanych, a biorąc pod uwagę staż pracy przed zarejestrowaniem to są to osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat – 33 osoby, co stanowi 28% ogółu zarejestrowanych.

2.4. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.

W rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.) niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Zdrowie i choroba są nieodłącznymi elementami życia każdego człowieka. Choroba jest przeciwieństwem zdrowia, a więc przeciwieństwem równowagi między organizmem, a środowiskiem zewnętrznym. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje zdrowie jako „stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego”, a nie tylko jako brak schorzenia czy choroby. Choroba przejawia się zmianą w samopoczuciu, w zmianach biologicznych oraz w zmianach statusu społecznego. Osoba zdrowa jest sprawna życiowo, samodzielna, gotowa podejmować różne role społeczne wybrane przez siebie i przypisane przez społeczeństwo.

Długotrwała i przewlekła choroba jest również jednym z powodów zgłaszania się mieszkańców gminy o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Natężenie zjawiska choroby nasila się wraz z wiekiem.

2.5. Starzenie się społeczeństwa.

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych, podtrzymanie ich sprawności ruchowej i intelektualnej umożliwiającej zaspokojenie podstawowych potrzeb oraz łagodzenie trudności związanych z wiekiem. Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie stanu zdrowia, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej.

Występuje mniejsza zdolność przystosowywania się do nowych sytuacji, pogorszenie pamięci, zainteresowania innymi osobami, zmienność nastrojów, płaczliwość, skłonność do depresji, wzrost podejrzliwości i poczucia zagrożenia. Szczególną uwagę należy zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku” oraz dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego.

Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony.

Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia osobom samotnym, przewlekle chorym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Ta forma pomocy pozwala pozostać osobie starszej w jej naturalnym środowisku. Usługi opiekuńcze, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, są finansowane ze środków własnych gminy.

2.6. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych to wynik narastających problemów, na które składa się kilka przyczyn. Są to:

- a) brak czasu i zaangażowania rodziców w wychowanie dzieci;
- b) brak zainteresowania postępami w nauce oraz sposobami spędzania przez dzieci wolnego czasu;
- c) częste wyjazdy rodziców za granicę, co wiąże się w tak zwanym „eurosieroctwem”;
- d) brak jednego z rodziców;

- e) problemy w rodzinie, np. uzależnienia, przemoc domowa;
- f) niedojrzałość emocjonalna rodziców.

Dzieci zostają pozostawione same sobie lub pod opieką dziadków, którzy nie są przygotowani do rozwiązywania współczesnych problemów i mają trudności z buntującymi się nastolatkami. W rodzinach nie rozmawia się z dziećmi o ich dylematach czy problemach. Nieobecność rodziców pozbawia dzieci wzorców do naśladowania, dlatego szukają one modelu życia wśród rówieśników. Zaburzona rodzina „produkuje”, „skrzywione” dzieci, które są pozbawione poczucia własnej wartości, nie radzą sobie z własnymi emocjami, brak im umiejętności zakładania normalnej rodziny, bo nigdy takiej nie miały.

2.7. Przemoc w rodzinie.

Definicja przemocy rodzinie, zawarta jest w art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.z 2005r. Nr 180, poz.1493 z późn. zm.). Dla przypomnienia za przemoc w rodzinie uważa się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Z definicji przemocy w rodzinie kształtuje się wniosek, że przemoc stanowi zagrożenie wewnętrzne, na które może być narażona rodzina. Jej formy mogą przyjąć kilka postaci:

1. **fizyczną** (popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.);
2. **psychiczną** (izolacja, groźby, ośmieszanie, upokarzanie, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej);
3. **seksualną** (zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych, gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecim);

4. **ekonomiczną** (ograniczenie dostępu do wspólnych zasobów, odbieranie zaoszczędzonych, zarobionych pieniędzy, okradanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej);
5. **zaniedbania** (niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, brak opieki medycznej, chłód, obojętność).

We współczesnym świecie przemoc w rodzinie przestaje być tematem tabu, a ofiary zaczynają coraz częściej ujawniać się i sięgać po pomoc z zewnątrz. Z wywiadów środowiskowych pracowników GOPS wynika, że przemoc dotyczy głównie osoby z rodzin alkoholowych. Są to głównie żony i dzieci alkoholików, które dotyka zaniedbanie. Bieda i trudne położenie życiowe sprawia, że ludzie nie radzą sobie z własnymi emocjami i wyładowują swoją frustrację i niezadowolenie na innych. Często rodziny w obawie przed odrzuceniem i niezrozumieniem społecznym, nie ujawniają tego typu problemów. Ofiary przemocy domowej mogą korzystać z bezpłatnej Niebieskiej Linii (0-801-120-002), gdzie otrzymają od kompetentnych osób pomoc i poradę, co w danej sytuacji można i należy zrobić. Policja ewidencjonuje przypadki przemocy domowej poprzez procedurę Niebieskiej Karty. Jej głównym zadaniem jest udokumentowanie konkretnego przypadku przemocy, zaplanowanie pomocy krótkofalowej i długofalowej członkom dotkniętej rodziny, interwencja wobec sprawcy, monitorowanie sytuacji rodziny oraz podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami, świadczącymi pomoc ofiarom przemocy domowej.

2.8. Alkoholizm i narkomania.

Bardzo poważnym problemem społecznym w skali całego naszego kraju jest również alkoholizm, który jest problemem tym większym, że często jest ukryty. Alkoholizm jest nałogiem, który prowadzi do zmian fizycznych (m.in. uszkodzenie narządów mięsnych, przewodu pokarmowego, serca) oraz psychicznych (m.in. zaburzeń zachowania, utraty krytycyzmu, obniżenia uczuciowości wyższej, występowania stanów depresyjnych, prób samobójczych, agresji) w końcowym stanie – do zespołu otępiennego.

Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie w sytuacjach, jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Bardzo poważne skutki alkoholizmu to następstwa społeczne. Alkoholizm powoduje zazwyczaj rozbitcie rodziny, rozluźnienie więzów społecznych i zawodowych, zmniejszenie dyscypliny pracy, obniżenie jakości. Jest jednym z głównych czynników rozwoju przestępczości. Znaczna część wypadków komunikacyjnych związana jest z zażywaniem alkoholu.

W gminie Trzcinica działa Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. Komisja, która inicjuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Ponadto Komisja ma na celu rozpatrywanie zawiadomień osób i instytucji o przypadkach uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Komisja prowadzi również postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu oraz uzależnionych od alkoholu poprzez kierowanie na badania oraz sporządzanie wniosków do sądu o leczenie odwykowe.

W skład komisji wchodzi przedstawiciele m.in. policji, nauczycieli, urzędu gminy, ośrodka zdrowia oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzcinicy. Komisja rozpatruje sprawy, które należą do jej zadań, z własnej inicjatywy lub na wniosek strony. Komisja obraduje na posiedzeniach, które zwoływane są stosownie do potrzeb.

Narkomania (z greckiego narke – odurzenie, mania – szaleństwo), patologiczne zjawisko społeczne, uzależnienie spowodowane krótszym lub dłuższym zażywaniem leków (głównie przeciwbólowych środków narkotycznych) albo innych środków uzależniających (narkotyki, leki uspokajające i psychotropowe). Charakteryzuje się koniecznością przyjmowania środka odurzającego, tendencją do stałego zwiększania dawki oraz fizycznym i psychicznym uzależnieniem. Zaprzestanie zażywania powoduje bardzo przykre doznania abstynencyjne, prowadzące w krańcowych przypadkach nawet do zejścia śmiertelnego.

Narkomania jest zwykle wynikiem wielokrotnego zażycia środka uzależniającego, jedynie wyjątkowo, np. przy zażyciu kokainy czy heroiny, rozwija się po jednorazowej dawce. Coraz częściej spotykamy się w prasie i literaturze z różnymi określeniami dotyczącymi tego samego zjawiska: narkomania, lekomania, toksykomania. Środki wywołujące to zjawisko noszą miano: narkotyków, leków psychotropowych, środków odurzających. Narkomania w krótkim czasie prowadzi do poważnych zmian psychicznych pod postacią obniżenia uczuciowości wyższej, degradacji społecznej, zaburzeń krytycyzmu, osłabienia woli, kłamliwości. Często staje się przyczyną wejścia na drogę przestępczą.

Produkcja narkotyków, fałszowanie recept, kradzież leków w szpitalach i aptekach, popełnianie przestępstw w celu uzyskania środków na narkotyki są nieodłączną stroną uzależnienia. Zaawansowane stadium narkomanii jest ciężką chorobą wyniszczającą, organizm, prowadzącą do śmierci. Śmiertelność u narkomanów jest bardzo wysoka (najczęściej

- 4) profesjonalne przygotowanie kadry pomocy społecznej do pracy z osobami wymagającymi wsparcia,
- 5) poparcie działań i dobra współpraca z samorządem,
- 6) dobre wyposażenie informatyczne (sprzęt komputerowy, oprogramowanie),
- 7) zapewnienie gorących posiłków dzieciom z terenu Gminy,
- 8) zapewnienie dzieciom transportu dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 9) programy realizowane w Zespołach Szkół w Trzcinicy i Laskach, np. program przeciwdziałania przemocy, program wychowawczy,
- 10) współpraca z organizacjami społecznymi podczas organizowania imprez kulturalnych dla mieszkańców i rozwiązywaniu problemów,
- 11) realizacja wsparcia w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Zespołach Szkół w Trzcinicy i Laskach.

SŁABE STRONY

- 1) brak właściwej bazy lokalowej dla Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- 2) brak świetlic, klubów w każdej miejscowości,
- 3) istnienie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej (Urząd Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej),
- 4) zbyt niskie wynagrodzenia pracowników, niewspółmierne do wkładanego wysiłku i zaangażowania,
- 5) niska stopa życiowa części mieszkańców,
- 6) niski poziom płac na lokalnym rynku pracy,
- 7) ukryte bezrobocie,
- 8) migracja zarobkowa młodych, wykształconych ludzi,
- 9) niskie kwalifikacje zawodowe znacznej części osób bezrobotnych,
- 10) wysoki udział osób młodych wśród bezrobotnych,
- 11) bierność bezrobotnych i osób korzystających z pomocy GOPS,
- 12) niewystarczający poziom aktywizacji bezrobotnych mieszkańców w zakresie podejmowania pracy,
- 13) brak reakcji dorosłych na przypadki niepożądanych zachowań społecznych,
- 14) ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie,
- 15) wzrastająca liczba osób w podeszłym wieku wymagających opieki,
- 16) łatwość dostępu do używek dla osób niepełnoletnich, wzrastająca liczba osób nadużywających alkohol,

- 4) profesjonalne przygotowanie kadry pomocy społecznej do pracy z osobami wymagającymi wsparcia,
- 5) poparcie działań i dobra współpraca z samorządem,
- 6) dobre wyposażenie informatyczne (sprzęt komputerowy, oprogramowanie),
- 7) zapewnienie gorących posiłków dzieciom z terenu Gminy,
- 8) zapewnienie dzieciom transportu dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 9) programy realizowane w Zespołach Szkół w Trzcinicy i Laskach, np. program przeciwdziałania przemocy, program wychowawczy,
- 10) współpraca z organizacjami społecznymi podczas organizowania imprez kulturalnych dla mieszkańców i rozwiązywaniu problemów,
- 11) realizacja wsparcia w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Zespołach Szkół w Trzcinicy i Laskach.

SŁABE STRONY

- 1) brak właściwej bazy lokalowej dla Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- 2) brak świetlic, klubów w każdej miejscowości,
- 3) istnienie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej (Urząd Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej),
- 4) zbyt niskie wynagrodzenia pracowników, niewspółmierne do wkładanego wysiłku i zaangażowania,
- 5) niska stopa życiowa części mieszkańców,
- 6) niski poziom płac na lokalnym rynku pracy,
- 7) ukryte bezrobocie,
- 8) migracja zarobkowa młodych, wykształconych ludzi,
- 9) niskie kwalifikacje zawodowe znacznej części osób bezrobotnych,
- 10) wysoki udział osób młodych wśród bezrobotnych,
- 11) bierność bezrobotnych i osób korzystających z pomocy GOPS,
- 12) niewystarczający poziom aktywizacji bezrobotnych mieszkańców w zakresie podejmowania pracy,
- 13) brak reakcji dorosłych na przypadki niepożądanych zachowań społecznych,
- 14) ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie,
- 15) wzrastająca liczba osób w podeszłym wieku wymagających opieki,
- 16) łatwość dostępu do używek dla osób niepełnoletnich, wzrastająca liczba osób nadużywających alkohol,

- 17) niewystarczająca troska rodziców o prawidłowy rozwój emocjonalny i fizyczny dzieci i młodzieży,
- 18) niska aktywność społeczna mieszkańców

SZANSE

- 1) dostęp do możliwości korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków zewnętrznych (rządowych i zagranicznych),
- 2) Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Szkół w Trzcinicy, Zespół Szkół w Laskach są miejscami praktyk zawodowych, staży dla uczniów i studentów,
- 3) podniesienie stopnia poziomu wykształcenia mieszkańców,
- 4) możliwości podnoszenia i rozszerzania kwalifikacji zawodowych.

ZAGROŻENIA

- 1) niezrozumienie dla działań pomocy społecznej,
- 2) brak pomieszczeń na lokale socjalne i mieszkania chronione,
- 3) brak stabilności przepisów prawa,
- 4) zniechęcenie mieszkańców do pracy społecznej,
- 5) znieczulica społeczna,
- 6) rozpad więzi społecznych,
- 7) zagrożenie funkcjonowania rodziny poprzez uzależnienia, bezrobocie, długotrwałe ubóstwo i przemoc w rodzinie,
- 8) występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- 9) duży popyt na wykwalifikowanych pracowników i atrakcyjne oferty pracy poza granicami kraju i w większych ośrodkach miejskich w Polsce,
- 10) emigracja zarobkowa związana z wysokim bezrobociem,
- 11) szybkie starzenie się społeczeństwa,
- 12) narastanie negatywnych zjawisk i patologii zachowań społecznych,
- 13) obojętność społeczeństwa na zachowania patologiczne,
- 14) niekorzystne wzorce zachowań (agresywność) płynące z mediów, Internetu, gier komputerowych.

ROZDZIAŁ IV.

MISJA I ZAŁOŻENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

*Celem strategii jest podejmowanie działań w zakresie organizacji
wsparcia dla osób podlegających wykluczeniu społecznemu i
poprawa ich sytuacji.*

I.PRIORYTET: Zmniejszenie marginalizacji społecznej oraz podniesienie standardu życia osobom niepełnosprawnym.

Cel strategiczny: Wyrównanie szans życiowych osób niepełnosprawnych oraz integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Kierunki działania:

1.1. Likwidacja barier architektonicznych w instytucjach użyteczności publicznej.

Uzasadnienie działania:

Budynki, w których mieszczą się instytucje użyteczności publicznej świadczą pomoc wielu grupom społecznym, w tym w znacznej części osobom niepełnosprawnym z różnymi dysfunkcjami.

Sposób realizacji:

Chcąc ułatwić kontakt z instytucjami należy w pierwszej kolejności zlikwidować bariery architektoniczne w postaci podniesienia poziomu chodników bezpośrednio przylegających do budynków.

Wspieranie działań zmierzających do dostosowania obiektów użyteczności publicznej w zakresie wymaganych standardów technicznych.

Spodziewane efekty:

Po usunięciu barier osoby niepełnosprawne będą mogły samodzielnie lub przy minimalnej pomocy innych skorzystać z usług instytucji użyteczności publicznej oraz bezpośrednio brać udział w życiu kulturalnym oraz społecznym gminy i regionu.

Podmioty realizujące:

Urząd Gminy Trzcinnica, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna,

Termin realizacji : od 2016 roku.

1.2. Stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości dostępu do kultury i sportu.**Uzasadnienie działania:**

Większość spośród niepełnosprawnych to dzieci i młodzież pozbawiona dostępu do kultury i życia społecznego ze względu na chorobę, warunki materialne oraz brak chęci wyjścia z domu. Aby to zmienić należy w szerokim zakresie stworzyć możliwość dostępu do kultury przez udział, np. w wystawach, festiwalach, konkursach, spartakiadach.

Sposób realizacji:

1. Zorganizowanie spotkań, imprez integracyjnych w celu zaprezentowania dorobku niepełnosprawnych.
2. Imprezy integracyjne, sportowe i kulturalne.

Spodziewane efekty:

Jeżeli osoby niepełnosprawne na równi z pozostałymi będą w miarę swoich możliwości aktywnie uczestniczyły w życiu środowiska przez kulturę i sport, wówczas nie będą miały poczucia marginalizacji i uchronią się przed wykluczeniem społecznym.

Podmioty realizujące:

Dzienny Ośrodek Wsparcia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcinnicy, Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcinnicy, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.

Termin realizacji: od 2016 r.

II.PRIORYTET: Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz wspieranie aktywności ludzi w podeszłym wieku i ich rodzin.**1. Cele strategiczne:**

- 1) Jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do egzystencji w swoim naturalnym środowisku.
- 2) Zapewnienie wsparcia osobom starszym, niezdolnym do samodzielnej egzystencji.

Kierunki działania:

Zaktywizowanie osób starszych na rzecz środowiska.

Uzasadnienie działania:

Wykorzystanie potencjału intelektualnego, doświadczenia życiowego oraz czasu jakim dysponują osoby starsze pozwoli jednocześnie na zagospodarowanie czasu wolnego emerytów i rencistów oraz osób wobec, których ukierunkowane są te działania.

Sposób realizacji:

1. Zaktywizowanie seniorów możliwe będzie poprzez utworzenie i prowadzenie Klubu Seniora. W Klubie organizowane mogą być organizowane m.in. zabawy taneczne, koncerty, zajęcia gimnastyczne, sekcje szachowe i inne zajęcia, zależnie od pomysłu członków oraz możliwości finansowych Klubu. Spotkania w Klubie to dobry sposób poznania nowych ludzi.
2. Zachęcanie do korzystania przez osoby starsze z organizowanych zajęć i turnusów rehabilitacyjnych.
3. Wspieranie działań mających wpływ na aktywizację społeczną osób starszych.

Spodziewane efekty:

Aktywizacja środowiska ludzi starszych spowoduje wzmocnienie więzi międzypokoleniowej oraz poprawa zdrowia seniora, co pozwoli na dłuższe utrzymanie ich sprawności fizycznej i intelektualnej, a to z kolei wpłynie na opóźnienie konieczności korzystania z usług opiekuńczych.

Podmioty realizujące:

Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcinity, Zespół Szkół w Trzcinity, Zespół Szkół w Laskach

Termin realizacji: od 2016 roku.

III.PRIORYTET: Zintegrowane działania na rzecz rodzin ze szczególnych uwzględnieniem rodzin wielodzietnych, niepełnych i zagrożonych patologią.

Cele strategiczne:

1. Zapewnienie dzieciom i rodzinie kompleksowego wsparcia poprzez udzielanie pomocy w różnych formach.

2. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.

Ad.1

Kierunki działania:

Pomoc finansowa, praca socjalna, dożywianie dzieci, dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz udzielanie pomocy pedagogicznej i psychologicznej dzieciom z trudnościami.

Uzasadnienie działania:

Analizując dane dotyczące rodzin należy stwierdzić, że spośród wszystkich rodzin w gminie jest wiele rodzin wielodzietnych, które wymagają wsparcia ze strony środowiska lokalnego w różnych formach. Niektóre rodziny, zwłaszcza niepełne oraz zagrożone patologią wymagają porady pedagoga czy psychologa.

Sposób realizacji:

1. Chcąc objąć wielostronną pomocą rodziny należy przede wszystkim dobrze rozeznąć potrzeby środowiska przez wyspecjalizowaną kadrę pomocy społecznej.
2. W zależności od indywidualnych potrzeb poszczególnych rodzin należy udzielić stosownej pomocy, głównie w formie finansowej, dożywiania, poradnictwa.
3. Wskazywanie i eksponowanie wzorców zachowań przeciwnych do patologicznych.
4. Prowadzenie świetlic środowiskowych.

Spodziewane efekty:

Poprawa sytuacji finansowej rodzin, która w efekcie powinna doprowadzić do usamodzielnienia. Dzieci uczestniczące w zajęciach w świetlicy unikną negatywnych wpływów środowiska prowadzących do obierania przez nie drogi patologicznej, a pomoc pedagogów i nauczycieli spowoduje osiągnięcie lepszych wyników w nauce.

Podmioty realizujące:

Urząd Gminy Trzcinica, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcinicy, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.

Termin realizacji: od 2014 roku.

Ad.2 System wsparcia dla ofiar przemocy - budowanie pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej.

Uzasadnienie działania:

Obserwuje się na terenie naszej gminy nasilenie przemocy w rodzinie. Trudno jest jednak ustalić aktualne wskaźniki dotyczące przemocy. Jest to problem w dużej mierze ukryty. Statystyki prowadzone w tym zakresie są bardzo ograniczone, a zgromadzone dane nie odzwierciedlają problemu. Przemoc w domu stanowi jednak poważny problem. Negatywne skutki przemocy dotyczą wszystkich członków rodziny. Najczęściej sprawcami przemocy są mężczyźni, a ofiarami kobiety i dzieci.

Sposób realizacji:

Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla członków rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie poprzez:

- 1) pomoc psychologiczna polegająca na wspieraniu w działaniu, edukacja i terapia, pomoc prawna,
- 2) pomoc / poradnictwo prawne: informowanie o możliwościach prawnego rozwiązania problemu, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- 3) pomoc socjalna – informowanie o możliwościach wszechstronnej pomocy, zabezpieczenie miejsca noclegowego, występowanie o pomoc materialną.

Spodziewane efekty:

Stworzenie systemu pomocy ofiarom przemocy pozwoli na lepsze zrozumienie dynamiki zjawiska przemocy w rodzinie. Ofiary przemocy przestaną czuć się osamotnione, nauczą się umiejętności odreagowania stresów, radzenia sobie w sytuacji kryzysowej.

Podmioty realizujące:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciny, Urząd Gminy Trzciny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.

Termin realizacji: od 2014 roku.

IV.PRIORYTET: Organizowanie wsparcia na rzecz osób i rodzin z problemem alkoholowym.

1. Cel strategiczny:

1. Zmniejszenie rozmiarów aktualnie występujących problemów alkoholowych.
2. Rozwój edukacji publicznej i szkolenia w zakresie problemów alkoholowych.

Kierunki działania:

1.1. Rozwój i modernizacja usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.

Uzasadnienie działania:

Jak wynika z rozeznania środowiska problem alkoholowy dotyka coraz szersze kręgi rodzin upośledzając ich prawidłowe funkcjonowanie i bezpośrednio wpływając na życie wszystkich członków – głównie dzieci.

Sposób realizacji:

By wyjść naprzeciw problemowi picia, a co często się z tym wiąże stosowaniu przemocy, stygmatyzowaniu dzieci z rodzin alkoholowych i pogłębianiu się zjawiska alkoholizmu problem ten należy rozwiązać kompleksową pomocą terapeutyczną. W tym celu konieczne jest prowadzenie punktu konsultacyjnego pomagającego uzależnionym i członkom ich rodzin. W stosunku do osób uzależnionych będzie to rozmowa i skierowanie do Ośrodka Pomocy Psychologicznej i Terapii Uzależnień „Remedium” Poradnia Leczenia Uzależnień w Kępnie.

Uświadamianie i informowanie społeczeństwa o istocie problemu – pogadanki, prelekcje, świadectwa.

Spodziewane efekty:

Wzrost świadomości społecznej o chorobie alkoholowej, wychodzenie z uzależnienia i zmiana w życiu rodzin i osób współuzależnionych przez lepsze zrozumienie choroby i wdrażanie nowych metod terapeutycznych.

Podmioty realizujące:

Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcinicy.

Termin realizacji: od 2014 roku.

1.2. Wdrażanie nowoczesnych programów profilaktycznych w środowiskach wychowawczych.

Uzasadnienie działania:

Najbardziej odpowiednim środowiskiem , w którym można wdrażać programy profilaktyczne jest szkoła, gdzie zaangażowani są nauczyciele, pedagodzy czy psycholodzy szkolni. Dzieci i młodzież to ta część społeczeństwa, która jest najbardziej narażona na negatywne skutki życia i przebywania w rodzinie alkoholowej, zastosowanie wobec tej grupy nowoczesnych metod i programów uchroni ją przed powielaniem wzorców wyniesionych z domowego środowiska.

Sposób realizacji:

- a) Prowadzenie programów terapeutycznych „Trzeci elementarz”, „Postaw na rodzinę”, „Żyj inaczej”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Nie używki, nie alkohole, jak Otylia pływać wolę” - prowadzonych w szkołach na terenie Gminy Trzcínica, przez pedagogów szkolnych lub przeszkolonych w tym zakresie nauczycieli.
- b) Uświadamianie rodziców o celowości tych programów przez cykle spotkań i szkoleń.

Spodziewane efekty:

Zorganizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży ze szczególnym wskazaniem na zdrowy styl życia przez wypracowanie pozytywnych wzorców.

Podmioty realizujące:

Zespół Szkół w Trzcínicy, Zespół Szkół w Laskach, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcínicy.

Termin realizacji: od 2014 roku.

ROZDZIAŁ V. MONITORING.

Monitorowanie poziomu realizacji założonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Trzcinica celów w Gminie Trzcinica będzie następować przy pomocy Zespołu Monitorującego stopień wdrażania strategii, powołany odrębnym zarządzeniem Wójta Gminy. Ww. Zespół w terminie do 31 marca każdego roku przygotowuje ocenę stopnia wdrażania poszczególnych zadań (ustalonych w rozdziale IV) za poprzedni rok. Ustalenia Zespołu Monitorującego stopień wdrażania strategii będą przedstawiane Radzie Gminy.

PODSUMOWANIE

Strategia została opracowana w oparciu o diagnozę problemów społecznych i wybór do realizacji z nich tych, które są najistotniejsze dla życia mieszkańców gminy. W szczególności klientów pomocy społecznej tak by działania wynikające z realizacji strategii zapewniły minimalny poziom bezpieczeństwa socjalnego.

Wydaje się, że przedstawione w strategii priorytety, kierunki i sposoby działania są realne przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych możliwości organizacyjnych i finansowych jakimi dysponuje samorząd gminy, powiatu i województwa. Dużą szansą w realizacji projektów będzie możliwość wykorzystania środków z programów rządowych jak również funduszy z Unii Europejskiej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi uzupełnienie strategii rozwoju gminy, a autorzy jej sądzą, że przedstawione bloki problemowe oraz sposoby ich rozwiązywania mają duże szanse urzeczywistnienia i zastosowania wobec mieszkańców gminy by poprawić ich życie na co dzień.

SPIS WYKRESÓW:

- Wykres 1. Liczba i struktura rodzin korzystająca z pomocy społecznej w latach 2010-2012
- Wykres 2. Typ udzielonych świadczeń w latach 2010-2012
- Wykres 3. Powody występowania o pomoc społeczną w latach 2010-2012
- Wykres 4. Kwoty (w zł) świadczeń rodzinnych wg rodzajów w latach w 2010-2012
- Wykres 5. Zestawienie kwotowe dodatków do zasiłku rodzinnego w latach 2010 – 2012
- Wykres 6. Wysokość świadczeń z funduszu alimentacyjnego zrealizowanych w poszczególnych kategoriach wiekowych w latach 2010-2012
- Wykres 7. Ludność gminy Trzcinica według płci i wieku w 2011 r.
- Wykres 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Trzcinica na dzień 31.12.2011 r.
- Wykres 9. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Trzcinica na dzień 31.12.2011 r. w porównaniu z powiatem i krajem (dane w %)

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

[Podpis]
mgr Zdzisław Mikulajczyk